

Obóz Polek

Autor tekstu: **Marta Osowiecka**

Solofra, niewielka miejscowość położona w południowych Włoszech w regionie Kampanii. Droga, przy której stoi niewielki pałacyk, opustoszała. Dochodzi godzina druga, pora *pranzo*, kiedy życie miasteczka z ulicy przenosi się do domów i okolicznych barów. Pałacyk nie jest duży, wygląda raczej skromnie. Wybudowany niegdyś jako posiadłość możnej rodziny, przez lata zmieniał swe przeznaczenie, aby obecnie znów znaleźć się w rękach prywatnych. Z zewnątrz nic nie wskazuje na to, co działo się tu w czasie II Wojny Światowej. Prawie nikt nie pamięta, że ponad 60 lat temu mieścił się tu „obóz Polek”.

Pamięć zbiorowa ma skomplikowaną naturę. Rzadko kiedy jest jednorodna, kształtowana bywa na drodze starć i konfliktów. W efekcie w miejsce jednostkowych punktów widzenia powstaje wspólny dla społeczności obraz wydarzenia, będący jednak czymś więcej niż syntezą pamięci indywidualnych. Jak trudny i bolesny bywa to proces, zwłaszcza gdy dotyczy niejednoznacznych momentów historii, mieliśmy okazję obserwować przy okazji dyskursu wywołanego publikacją kontrowersyjnych książek Grossa. Włosi również mają problem z przepracowaniem własnej roli w czasie II Wojny Światowej. Zgodnie z modelem utrzymywania samooceny, zarówno jednostka, jak i społeczność ma tendencję do wyrzucania ze świadomości czynów niechlubnych, za to chętnie utrzymywana jest pamięć o chwilach chwalebnych. Po prostu „zapomina” się to, o czym pamiętać się nie chce. Cierniem w zbiorowej pamięci Włochów jest faszyzm i fakt stworzenia [Republiki Salò](#). Z kolektywnej świadomości wypierane bywa także istnienie obozów koncentracyjnych na terenie ich kraju.

To przed jednym z takich miejsc stoję w tej chwili. W tym właśnie niepozornym pałacyku w latach 1940-43 mieścił się obóz internowania dla kobiet – przede wszystkim tych „nieprawidłowego pochodzenia rasowego”, jak również żon opozycjonistów. Pojawia się polski akcent – mieszkańcy nazywają to miejsce „obozem Polek”. Część zatrzymanych kobiet była narodowości polskiej.

Większość świadków tamtych wydarzeń już nie żyje, reszta raczej nie chce pamiętać. Nagabywana przeze mnie staruszka, babcia kolegi, niechętnie wspomina te czasy. Wedle jej słów, wśród miejscowej ludności pokutowało przeświadczenie, że „Polki” (jak się okazuje, tym określeniem nazywano wszystkie internowane kobiety pochodzenia słowiańskiego) to zwykłe prostytutki, bądź też inne niewiasty szemranej proveniencji. Czy taki sposób myślenia to rodzaj racjonalizacji, usprawiedliwienia czy zagłuszenia poczucia winy? Ta plotka nie wzięła się jednak znikąd, nie służyła li tylko uspokojeniu sumień okolicznych mieszkańców. Faktem jest, że niektóre z kobiet zmuszane były do świadczenia usług seksualnych faszystowskiemu notabloom. Faktem jest również, że obozowy rygor nie należał do najgorszych, więźniarki otrzymywały paczki, listy, miały prawo do spacerów. Antonietta Favati w książce „Le internate” (Internowane) konfrontuje wspomnienia więźniarek z relacjami mieszkańców. Dla zatrzymanych kobiet doświadczenie pobytu w obozie naznaczyło całe ich późniejsze życie, społeczności Solofry wystarczyła chwila, by zapomnieć.

Warto wspomnieć ten przypadek zwłaszcza w kontekście debaty nad kontrowersyjnymi wydarzeniami historycznymi, zwróciwszy uwagę, jak różni się prawda ofiar, sprawców i biernych świadków. Aby dotrzeć do czegoś, co można nazwać konsensusem, wspólną reprezentacją, trzeba przedrzeć się przez narosłe przez lata warstwy zbiorowych mitów, niejednorodnych pamięci i zapomnienia. Dobrze mieć to na uwadze, zanim dokona się zbyt łatwych sądów.

A. Favati „*Le internate. Il campo di internamento di Solofra*”, wyd. Mephite, 2002.

Marta Osowiecka

Ur. 1984. Studentka socjologii Uniwersytetu Gdańskiego. W 2007

studiowała we Włoszech, przedtem studiowała w Indonezji. Płynnie mówi w języku angielskim i włoskim. Była jednym z założycieli nieistniejącego już magazynu studentów UG "Politicus". Mieszka w Gdyni

[Pokaż inne teksty autora](#)

(Publikacja: 22-07-2008)

[Oryginał.](http://www.racjonalista.pl/kk.php/s,5975) (<http://www.racjonalista.pl/kk.php/s,5975>)

Contents Copyright © 2000-2008 by Mariusz Agnosiewicz

Programming Copyright © 2001-2008 Michał Przech

Autorem tej witryny jest Michał Przech, zwany niżej Autorem.

Właścicielem witryny są Mariusz Agnosiewicz oraz Autor.

Żadna część niniejszych opracowań nie może być wykorzystywana w celach komercyjnych, bez uprzedniej pisemnej zgody Właściciela, który zastrzega sobie niniejszym wszelkie prawa, przewidziane

w przepisach szczególnych, oraz zgodnie z prawem cywilnym i handlowym, w szczególności z tytułu praw autorskich, wynalazczych, znaków towarowych do tej witryny i jakiegokolwiek ich części.

Wszystkie strony tego serwisu, wliczając w to strukturę podkatalogów, skrypty JavaScript oraz inne programy komputerowe, zostały wytworzone i są administrowane przez Autora. Stanowią one wyłączną własność Właściciela. Właściciel zastrzega sobie prawo do okresowych modyfikacji zawartości tej witryny oraz opisu niniejszych Praw Autorskich bez uprzedniego powiadomienia. Jeżeli nie akceptujesz tej polityki możesz nie odwiedzać tej witryny i nie korzystać z jej zasobów.

Informacje zawarte na tej witrynie przeznaczone są do użytku prywatnego osób odwiedzających te strony. Można je pobierać, drukować i przeglądać jedynie w celach informacyjnych, bez czerpania z tego tytułu korzyści finansowych lub pobierania wynagrodzenia w dowolnej formie. Modyfikacja zawartości stron oraz skryptów jest zabroniona. Niniejszym udziela się zgody na swobodne kopiowanie dokumentów serwisu Racjonalista.pl tak w formie elektronicznej, jak i drukowanej, w celach innych niż handlowe, z zachowaniem tej informacji.

Plik PDF, który czytasz, może być rozpowszechniany jedynie w formie oryginalnej, w jakiej występuje na witrynie. **Plik ten nie może być traktowany jako oficjalna lub oryginalna wersja tekstu, jaki zawiera.**

Treść tego zapisu stosuje się do wersji zarówno polsko jak i angielskojęzycznych serwisu pod domenami Racjonalista.pl, TheRationalist.eu.org oraz Neutrum.eu.org.

Wszelkie pytania prosimy kierować do redakcja@racjonalista.pl